

ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ

13/2012

гр.София, 10 април 2013 год.

Върховният касационен съд на Република България, Общо събрание на Гражданска колегия, в съдебно заседание на 21 март 2013 г. в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ на Общото събрание на
Гражданска колегия:

КРАСИМИР ВЛАХОВ

ПРЕДСЕДАТЕЛИ

на ОТДЕЛЕНИЯ: ДОБРИЛА ВАСИЛЕВА
ТАНЯ МИТОВА
ПЛАМЕН СТОЕВ
БОЙКА СТОИЛОВА

ЧЛЕНОВЕ:

1. ЖАНИН СИЛДАРЕВА	22. МАРИО ПЪРВАНОВ
2. КАПКА ЮСТИНИЯНОВА	23. ЕМИЛ ТОМОВ
3. СИМЕОН ЧАНАЧЕВ	24. АЛБЕНА БОНЕВА
4. ТЕОДОРА НИНОВА	25. СВЕТЛА ДИМИТРОВА
5. НАДЕЖДА ЗЕКОВА	26. БОНКА ДЕЧЕВА
6. НАДЯ ЗЯПКОВА	27. СВЕТЛА БОЯДЖИЕВА
7. ЕМАНУЕЛА БАЛЕВСКА	28. ЖИВА ДЕКОВА
8. БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА	29. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА
9. СТОИЛ СОТИРОВ	30. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА
10. МАРГАРИТА СОКОЛОВА	31. ВАСИЛКА ИЛИЕВА
11. ЦЕНКА ГЕОРГИЕВА	32. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА
12. СТОЙЧО ПЕЙЧЕВ	33. ИЛИЯНА ПАПАЗОВА
13. ЛЮБКА БОГДАНОВА	34. ОЛГА КЕРЕЛСКА
14. ВЕСКА РАЙЧЕВА	35. ЗОЯ АТАНАСОВА
15. КОСТАДИНКА АРСОВА	36. ВЕСЕЛКА МАРЕВА
16. ЗЛАТКА РУСЕВА	37. БОРИС ИЛИЕВ
17. ДИЯНА ЦЕНЕВА	38. ДИАНА ХИТОВА
18. МАРИЯ ИВАНОВА	39. БОЯН ЦОНЕВ
19. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА	40. ВЛАДИМИР ЙОРДАНОВ
20. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА	41. ДАНИЕЛА СТОЯНОВА
21. СНЕЖАНКА НИКОЛОВА	42. ДРАГОМИР ДРАГНЕВ
	43. ЛЮБКА АНДОНОВА

при участието на секретаря Борислава Лазарова
постави на разглеждане тълкувателно дело № 13 по описа за 2012 г.
на ОСГК, докладвано от съдията БОЯН ЦОНЕВ

Тълкувателното дело е образувано с разпореждане от 01.10.2012 г. на председателя на Върховния касационен съд, по предложение на заместник-председателя на Върховния касационен съд и ръководител на Гражданската колегия на Върховния касационен съд, по следния въпрос:

Допустимо ли е да се иска разпределение ползването на съсобствена вещ по реда на чл. 32, ал. 2 ЗС от съсобственик, притежаващ сам повече от половината от общата вещ.

По предложение на заместник-председателя на Върховния касационен съд и ръководител на Гражданската колегия на Върховния касационен съд, разпореждането от 01.10.2012 г. е допълнено с разпореждане от 05.12.2012 г. на председателя на Върховния касационен съд, като в предмета на тълкувателното дело е включен и следният въпрос:

Допустимо ли е в производството за разпределение ползването на съсобствен имот по чл. 32, ал. 2 ЗС съдът да се произнася по възражения относно правата на страните в съсобствеността, представляващи по съществуто си спорове за собственост, или тези преюдициални спорове следва да бъдат разрешавани само със сила на пресъдено нещо в отделен исков процес.

I. По първия поставен въпрос, по реда на чл. 290 и чл. 274, ал. 3 ГПК е създадена противоречива съдебна практика на състави на Гражданската колегия на Върховния касационен съд.

В едни съдебни актове е прието, че когато съсобственикът притежава сам повече от половината от общата вещ, той може самостоятелно да вземе валидно решение как да се ползва и управлява вещта, поради което предявеният от него иск за разпределяне ползването ѝ по чл. 32, ал. 2 ЗС е недопустим.

В други съдебни актове е възприето обратното становище – искът за разпределяне ползването на съсобствена вещ по чл. 32, ал. 2 ЗС може да бъде предявен и от съсобственика, притежаващ повече от половината от общата вещ, тъй като при липса на установена от закона специална форма за установяване невъзможността да се образува мнозинство на съсобствениците за вземане на решение, следва да се приеме, че такава невъзможност е налице със самия факт на предявяване на иска спорът за разпределяне ползването да се реши от съда.

Общото събрание на Гражданската колегия на Върховния касационен съд намира за правилно второто становище.

Производството по чл. 32, ал. 2 ЗС не е исково, а е спорно производство за съдебна администрация на гражданските правоотношения между съсобствениците по повод ползването и управлението на общата вещ. Това производство приключва с решение на

съда, което замества липсващо решение на мнозинството по чл. 32, ал. 1 ЗС или такова негово решение, което е вредно за общата вещ. Това съдебно решение не формира сила на пресъдено нещо, но има изпълнителна сила.

Разпоредбата на чл. 32, ал. 2 ЗС не въвежда ограничение кои съсобственици могат да сезират съда с искане за разпределение ползването на съсобствената вещ. Напротив – тази разпоредба изрично установява процесуалната възможност „по искане на който и да е от съсобствениците” районният съд да реши въпроса за разпределение ползването на съсобствената вещ, и в двете визири в разпоредбата хипотези: „ако не може да се образува мнозинство” или „ако решението на мнозинството е вредно за общата вещ”. Невъзможност да се образува мнозинство по смисъла на чл. 32, ал. 2 ЗС е налице както, когато изобщо няма решение на мнозинството по чл. 32, ал. 1 ЗС за използването на общата вещ, така и когато решението на мнозинството накърнява правата на някой от съсобствениците да си служи с вещта и така излиза извън правомощията на мнозинството, поради което такова решение няма правно действие (аргумент от чл. 31, ал. 1 ЗС). В съдебната практика трайно се възприема становището, че когато искането за разпределяне на ползването по съдебен ред е направено от няколко съсобственици, то това искане е допустимо, дори тези съсобственици общо да притежават повече от половината от общата вещ, тъй като самото сезиране на съда обосновава извод за невъзможност да се образува мнозинство и да се вземе решение по чл. 32, ал. 1 ЗС. Формулировката на разпоредбата на чл. 32, ал. 2 ЗС не изключва процесуалната възможност за сезиране на съда с искане за разпределение ползването на съсобствената вещ, и за съсобственика, притежаващ сам повече от половината от общата вещ.

В много случаи за този съсобственик ще е невъзможно (или за него ще е налице съществено затруднение) сам да вземе решение за разпределение ползването на общата вещ, което да е съобразено с правата на всички съсобственици. Тази невъзможност може да се дължи на спорове между съсобствениците относно правата им в съсобствеността, включително и относно това дали някой от тях сам притежава повече от половината от общата вещ. Невъзможността (същественото затруднение) за вземане на решение по чл. 32, ал. 1 ЗС може да се дължи и на липса на правни и/или технически познания, които често са необходими, за да се извърши законосъобразно и целесъобразно разпределение, с оглед вида и естеството на вещта, броя на съсобствениците и други особености, които затрудняват или правят невъзможно едновременното ползване на вещта от всички съсобственици според правата им, което може да наложи образуване на множество реални дялове за ползване, последователно ползване във времето и/или заплащане на обезщетения вместо ползване и пр. Освен това, съсобственикът, притежаващ сам повече от половината от общата вещ, няма юридическо задължение да използва правомощията, дадени от закона на мнозинството – не е длъжен да взема решения как да се ползва общата вещ, включително да разпределя ползването ѝ между

съсобствениците. Не са налице и установени от закона ред и форма за вземане на такова решение по чл. 32, ал. 1 ЗС (за разлика например от етажната собственост). Поради това се налага разбирането, че самото сезиране на съда по реда на чл. 32, ал. 2 ЗС сочи невъзможността да се образува мнозинство и прави допустимо във всички случаи искането за разпределение ползването по съдебен ред.

В много случаи съсобственикът, притежаващ повече от половината от общата вещ, няма и друга възможност за защита на правата си да ползва вещта съобразно дела си от нея, освен по реда на чл. 32, ал. 2 ЗС. Дори когато този съсобственик сам е взел решение за разпределяне на ползването на съсобствената вещ, той не би могъл да приведе в изпълнение това решение, ако то не се изпълнява доброволно от останалите съсобственици. Това негово решение, за което законът не изисква специална форма, няма характер на изпълнителен титул, не е и от документите, въз основа на които може да се издаде заповед за изпълнение и изпълнителен лист, т.е. такова решение не може да се изпълни принудително. Макар решенията на мнозинството да са задължителни за малцинството, те нямат изпълнителна сила, за разлика от съдебното решение за разпределение на ползването по чл. 32, ал. 2 ЗС. От това също следва, че за съсобственика, притежаващ мажоритарен дял от вещта, винаги ще е налице правен интерес от предявяването на такъв иск, тъй като определеното със съдебното решение разпределение на ползването ще може да бъде наложено и принудително. Постановеното в производството по чл. 32, ал. 2 ЗС решение има изпълнителна сила именно относно разпределянето на ползването и въз основа на него съсобственикът може да се снабди с изпълнителен лист за въвод във владение в реалната част от имота, която му е разпределена от съда. Такава съдебна защита мажоритарният съсобственик не би могъл да получи чрез предявяването на искове по чл. 108 и чл. 109 от ЗС, тъй като в тези иски производствата не биха и могли да се разглеждат въпросите относно начина на ползване и целесъобразното разпределяне на ползването на общата вещ между съсобствениците.

По изложените съображения, за съсобственика, притежаващ сам повече от половината от общата вещ, винаги е налице правен интерес да търси намесата на съда за разрешаване на възникналия спор между съсобствениците относно ползването на общата вещ, който спор този ищец не би могъл да разреши сам чрез вземане на решение по чл. 32, ал. 1 ЗС.

II. По втория поставен въпрос, по реда на чл. 290 ГПК е създадена противоречива съдебна практика на състави на Гражданската колегия на Върховния касационен съд.

В едни решения е прието, че в производството за разпределение на ползване на съсобствен имот съдът не може да се произнася по преюдициален спор за собственост върху имота, като при заявено в това производство оспорване на правата на ищеца последният следва да проведе исково производство, в което след спиране на производството по

чл. 32, ал. 2 ЗС, със сила на пресъдено нещо да се установи наличието на съсобственост между страните при определени от съда квоти; а ако такова исково производство не бъде проведено, то производството по чл. 32, ал. 2 ЗС е недопустимо. Прието е също така, че в производството за спорна съдебна администрация на отношенията между съсобствениците по чл. 32, ал. 2 ЗС ролята на съда е да замести решението на мнозинството при разпределяне на правото на ползване, и в това си качество съдът не може да излиза извън правомощията на мнозинството и да разрешава спорове за собственост между съсобствениците. Оттук се формира и изводът, че в това производство не могат да се слушат възражения, че правата на страните са различни от установените с титулите (писмените доказателства) за собственост, с оглед на което споровете за собственост, които се явяват преюдициални по отношение разпределението на ползването, следва да бъдат разрешени предварително по исков ред.

В други решения е възприето обратното становище – в производството по чл. 32, ал. 2 ЗС съдът дължи произнасяне по преюдициални спорове, породени от направени възражения за липса на съсобственост между страните или относно квотите им в общността.

Общото събрание на Гражданската колегия на Върховния касационен съд намира за правилно второто становище.

Производствата за спорна съдебна администрация на граждански правоотношения не са регламентирани в ГПК. Поради това, доколкото в други закони няма особени процесуални норми за тях и доколкото самата специфика на съответното производство не налага друго, по отношение на тези производства се прилагат процесуалните правила на общия исков процес. Характерът и целта на производството по чл. 32, ал. 2 ЗС не налагат отклонение от процесуалните правила на общия исков процес, съгласно които съдът поначало дължи разглеждане на всички възражения и доводи на страните относно въпросите, които са от значение за решаването на делото. Целта на производството е да се замести решението на мнозинството (липсващо такова или вредно за общата вещ), чрез постановено от съда разпределяне на ползването, което да е съобразено в най-пълна степен с действителните права на страните в съсобствеността, и което да дава възможност на съсобствениците за най-целесъобразно използване на вещта. В това производство съдът във всички случаи изследва дали е налице съсобственост между страните и какви са квотите им в съсобствеността. Поради това няма основание да се откаже на страните именно в рамките на това производство да бъдат разгледани всички техни възражения и доводи, относими към предмета на делото, включително възраженията им относно правата им в съсобствеността, представляващи по съществото си преюдициални спорове за собственост. С разглеждането на тези възражения в рамките на производството по чл. 32, ал. 2 ЗС, а не в отделно производство по иск за собственост (където се търси друг вид съдебна защита), в най-голяма степен би се постигнала целта на закона – разпределяне на ползването на

вещта, което да е съобразено с действителните права на страните в съсобствеността върху нея.

Това, че съдебното решение по чл. 32, ал. 2 ЗС не се ползва със сила на пресъдено нещо, също не съставлява пречка за разглеждането в рамките на това производство на възраженията, респ. на преюдициалните въпроси, свързани с установяването наличието на съсобственост и с установяването обема на правата на страните в нея. Въпрос на лична преценка на всяка от заинтересованите страни е по какъв процесуален ред да търси съдебна защита на правата си – чрез заявяване на такова възражение в рамките на производството по чл. 32, ал. 2 ЗС, чрез предявяване на инцидентен установителен иск за собственост в същото производство (чл. 212 ГПК), чрез предявяване на установителен иск за собственост като първоначално обективно съединен (с една искова молба – чл. 210, ал. 1 ГПК) с иска по чл. 32, ал. 2 ЗС за разпределение ползването, или чрез предявяване в отделно исково производство на установителен или осъдителен иск за собственост. В последния случай спорът за собственост между същите страни по вече образувано и висящо самостоятелно исково производство, във всички случаи ще е преюдициален за разпределянето на ползването между тях и ще обуслови спирането на производството по чл. 32, ал. 2 ЗС. От това обаче не следва, че правният интерес от воденето на производството по чл. 32, ал. 2 ЗС и допустимостта му биха отпаднали, ако в рамките на същото бъде направено възражение относно правата на някоя от страните в съсобствеността и същевременно не бъде образувано и не е налице висящо исково производство по същия преюдициален спор за собственост. В тези случаи възражението, повдигащо пред съда такъв преюдициален спор за собственост, следва да се разгледа в рамките на производството по чл. 32, ал. 2 ЗС, а не да се отказва на ищеца (а и на ответниците-съсобственици, които не са направили възражение) търсената съдебна защита именно по този процесуален ред.

Характерът и целта на производството за спорна съдебна администрация на граждански правоотношения по чл. 32, ал. 2 ЗС налагат в рамките на същото да не бъдат допускани за разглеждане само такива възражения на страните, чрез които те упражняват свои потестативни права (например за възстановяване на запазена част от наследство – чл. 30, ал. 1 ЗН, за унищожаване на правна сделка – чл. 27-33 ЗЗД, чл. 43 ЗН и др.), и уважаването на които налага постановяване на конститутивно съдебно решение, водещо до промяна на съществуващите права на страните в съсобствеността. Такива възражения, чрез които страните упражняват свои субективни преобразуващи права, водещи до промяна в съсобствеността, е допустимо да бъдат направени срещу иск за собственост, било когато той се разглежда в отделно исково производство, било когато е предявен като обективно съединен с иска по чл. 32, ал. 2 ЗС за разпределение ползването на съсобствена вещ.

По изложените съображения Общото събрание на Гражданската колегия на Върховния касационен съд

РЕШИ:

1. Допустимо е да се иска разпределение ползването на съсобствена вещ по реда на чл. 32, ал. 2 ЗС от съсобственик, притежаващ сам повече от половината от общата вещ.

2. В производството за разпределение ползването на съсобствен имот по чл. 32, ал. 2 ЗС съдът е длъжен да разгледа всички направени възражения относно правата на страните в съсобствеността, освен тези, чрез които се упражняват потестативни права.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ на Общото събрание
на Гражданска колегия:**

КРАСИМИР ВЛАХОВ.....

ПРЕДСЕДАТЕЛИ

на ОТДЕЛЕНИЯ: ДОБРИЛА ВАСИЛЕВА.....
ТАНЯ МИТОВА.....
ПЛАМЕН СТОЕВ.....
БОЙКА СТОИЛОВА.....

ЧЛЕНОВЕ:

1. ЖАНИН СИЛДАРЕВА.....	22. МАРИО ПЪРВАНОВ.....
2. КАПКА ЮСТИНИЯНОВА.....	23. ЕМИЛ ТОМОВ .....
3. СИМЕОН ЧАНАЧЕВ.....	24. АЛБЕНА БОНЕВА .....
4. ТЕОДОРА НИНОВА	25. СВЕТЛА ДИМИТРОВА.....
5. НАДЕЖДА ЗЕКОВА	26. БОНКА ДЕЧЕВА .....
6. НАДЯ ЗЯПКОВА	27. СВЕТЛА БОЯДЖИЕВА.....
7. ЕМАНУЕЛА БАЛЕВСКА.....	28. ЖИВА ДЕКОВА. ....
8. БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА.....	29. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА.....
9. СТОИЛ СОТИРОВ	30. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА.....
10. МАРГАРИТА СОКОЛОВА.....	31. ВАСИЛКА ИЛИЕВА.....
11. ЦЕНКА ГЕОРГИЕВА	32. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА.....
12. СТОЙЧО ПЕЙЧЕВ.....	33. ИЛИЯНА ПАПАЗОВА.....
13. ЛЮБКА БОГДАНОВА.....	34. ОЛГА КЕРЕЛСКА.....
14. ВЕСКА РАЙЧЕВА	35. ЗОЯ АТАНАСОВА.....
15. КОСТАДИНКА АРСОВА.....	36. ВЕСЕЛКА МАРЕВА.....
16. ЗЛАТКА РУСЕВА	37. БОРИС ИЛИЕВ.....
17. ДИЯНА ЦЕНЕВА	38. ДИАНА ХИТОВА.....
18. МАРИЯ ИВАНОВА	39. БОЯН ЦОНЕВ .....
19. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА.....	40. ВЛАДИМИР ЙОРДАНОВ.....
20. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА.....	41. ДАНИЕЛА СТОЯНОВА.....
21. СНЕЖАНКА НИКОЛОВА	42. ДРАГОМИР ДРАГНЕВ .....
	43. ЛЮБКА АНДОНОВА .....

ОСОБЕНО МНЕНИЕ по т.1 от Тълкувателно решение № 13 от 2013 г. по тълк.гр.д.№ 13 от 2012 г. на ОСГК на ВКС

Съгласно чл.32, ал.2 от ЗС съдебно производство за разпределение на ползването се образува по искане на който и да е от съсобствениците, но при наличието на още едно съществено условие: ако не може да се образува мнозинство или ако решението на мнозинството е вредно за общата вещ. Ако един от съсобствениците притежава повече от половината от вещта, то той ще може самостоятелно да вземе решение как да се ползва общата вещ и за него ще липсва правен интерес от предявяването на иск по чл.32, ал.2 от ЗС за съдебно разпределение на ползването на вещта.

Производството по чл.32, ал.2 от ЗС не е исково, а е спорно производство за съдебна администрация на гражданските правоотношения между съсобствениците по повод ползването и управлението на общата вещ. Решението на съда по иска с правно основание чл.32, ал.2 от ЗС замества липсващото поради невъзможност да бъде формирано мнозинство решение на съсобствениците по чл.32, ал.1 от ЗС. Когато съсобствениците или само един от тях могат да формират мнозинство по въпроса как да се ползва общата вещ, съгласно чл.32, ал.1 от ЗС право да вземат решение по този въпрос имат тези съсобственици /или един съсобственик, който притежава повече от половината от вещта/, а не съдът с решение по чл.32, ал.2 от ЗС.

Невъзможността на съсобственика, притежаващ повече от половината от общата вещ, да вземе решение как да се ползва вещта поради липса на правни или технически познания за извършване на законосъобразно разпределение не е невъзможност да се образува мнозинство по смисъла на закона. Чл.32, ал.1 и ал.2 от ЗС не се интересуват от това дали съсобствениците са правно и технически компетентни да вземат решения как да се ползва общата им вещ. Чл.32, ал.1 от ЗС дава правото на съсобствениците с мнозинство да вземат решение за начина на ползване на общата вещ, независимо от това дали са правно и технически компетентни. От друга страна, чл.32, ал.2 от ЗС поставя като условие за допустимост на съдебната намеса в отношенията между съсобствениците невъзможността да се образува мнозинство, а не некомпетентността на взетото от мнозинството решение. Когато мнозинството от съсобствениците считат, че са некомпетентни да вземат решение как да се ползва общата вещ, те биха могли да вземат това решение с помощта на специалист- геодезист, архитект, юрист или др. Във всички случаи, дори и да са правно или технически некомпетентни, тези съсобственици /или един съсобственик/, които притежават повече от половината от общата вещ, нямат правен интерес да искат съдебно разпределение на ползването на вещта, когато сами могат да вземат решение за това разпределение.

Не може да се приеме, че притежаващият повече от половината от вещта съсобственик има правен интерес да предяви иска по чл.32, ал.2 от ЗС, тъй като няма друга възможност да наложи на другите съсобственици взетото от него решение за ползване на общата вещ. Взелият решението за ползване на общата вещ съсобственик може да наложи това свое решение на останалите съсобственици, които общо притежават по-малко от половината от вещта, като предяви срещу тях иск по чл.109 от ЗС за осъждането им да не му пречат да владее и ползва онази реална част от вещта, която е разпределил за ползване със взетото от него решение по чл.32, ал.1 от ЗС. Само чрез предявяването на този иск ще се стигне до реално и точно изпълнение на взетото от съсобственика решение по чл.32, ал.1 от ЗС.

Обратно, чрез предявяването на иска по чл.32, ал.2 от ЗС няма да се постигне до принудително изпълнение на взетото от съсобствениците /или съсобственика/ решение по чл.31, ал.1 от ЗС. Това е така, тъй като в производството по чл.32, ал.2 от ЗС съдът не е длъжен да постанови решение за разпределение, което съответства на взетото от ищеца решение по чл.31, ал.1 от ЗС, а ще постанови решение по целесъобразност, което в повечето от случаите няма да съвпадне с взетото от ищеца решение по чл.31, ал.1 от ЗС.

Да се приеме обратното /че съсобственикът, притежаващ повече от половината от вещта, може да предяви иск по чл.32, ал.2 от ЗС, тъй като няма друг начин за изпълнение на взетото от него решение по чл.32, ал.1 от ЗС/, означава да се приеме, че във всички случаи мнозинството от съсобствениците не може самостоятелно да взема решения как да се ползва общата вещ /тъй като никое решение на мнозинството от съсобствениците не се ползва с изпълнителна сила/. А това е в пълно противоречие с въведеният в чл.32, ал.1 от ЗС принцип, че общата вещ се ползва и управлява, не съгласно решението на съда, а съгласно решението на съсобствениците, притежаващи повече от половината от общата вещ.

Трайната съдебна практика по въпроса за допустимостта на иска за разпределение на ползване, предявен от няколко съсобственици, които общо притежават повече от половината от общата вещ, подкрепя не приетото в тълкувателното решение, а именно извода, че е недопустим иск по чл.32, ал.2 от ЗС, предявен от съсобственик, притежаващ повече от половината от общата вещ. В тази практика се приема, че иск по чл.32, ал.2 от ЗС, предявен от няколко съсобственици, които общо притежават повече от половината от общата вещ е допустим, поради това че е налице посоченото в закона условие- невъзможност да се образува мнозинство /прието е, че след като тези няколко съсобственици са предявили заедно иска по чл.32, ал.2 от ЗС, очевидно е, че те не са могли да постигнат съгласие помежду си и да формират мнозинство по въпроса как да се ползва съсобствената вещ/. Случаят с предявен иск по чл.32, ал.2 от ЗС от съсобственик, който сам притежава повече от половината от вещта, очевидно не е такъв, тъй като няма как да има разногласия между едно лице /това, притежаващо повече от половината от общата вещ/ по

въпроса как да се ползва тази вещ, съответно няма обективна пречка това лице само да вземе решение по този въпрос.

Съдия Теодора Гроздева

ОСОБЕНО МНЕНИЕ ПО Т.2 ОТ ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ
№ 13/2012 г. НА ВКС, ОСГК

Производството по чл.32 ал.2 ЗС се определя както в съдебната практика, така и в правната теория като спорна съдебна администрация. Характерно за тези производства е, че при разрешаване на спора, с който е сезиран, съдът не прилага правни норми, а ръководейки се от критерии за целесъобразност оказва съдействие за съвместното упражняване на общи права. Тези права по принцип следва да се разрешат от титулярите им по общо съгласие или по решение на мнозинството, а сезирането на съда е обусловено от липса на възможност такова съгласие да бъде постигнато .

Производството за спорна съдебна администрация не се урежда от процесуалния закон, а от материалното право. В ГПК липсват конкретни правила за разглеждане на тези спорове , поради което се прилагат общите разпоредби на исковия процес, но от това не следва , че производството е исково. Когато е сезиран с искане за разпределяне на ползването на основание чл.32 ал.2 ЗС ролята на съда е да замести решението на мнозинството и в това си качество той не дава защита на определено субективно право, нито налага санкция на правонарушителя. В това се състои разликата между спорната съдебна администрация и исковия процес. Ето защо е недопустимо чрез възражение на страните или инцидентен установителен иск да се въвежда спор, чужд на спорната съдебна администрация, защото дори и да бъде разрешен, той няма да се ползва със силата на пресъдено нещо.

За да е допустимо сезирането на съда, както и за извършването на процесуалните действия от страните в гражданския процес, трябва да е налице правен интерес. Този интерес не се ограничава само от необходимостта да бъде внесена яснота в едно правоотношение и да бъде разрешен по определен начин възникнал правен спор, необходимо е избраната форма на защита да бъде ефективна и да способства за разрешаването и прекратяването на правния спор. Ето защо не може да бъде възприета тезата, че когато страните спорят относно обема на правата в съсобствеността и или изобщо за съществуване на собственост, този спор обуславя правен интерес да се поиска от съда разпределяне на ползването по реда на чл.32 ал.2 ЗС. Вярно е, че всеки правен субект има право да избере начина на защита на

правата си, но избраният път не трябва да бъде самоцелен, а да способства за дефинитивното му разрешаване.

Когато спорът е за собственост, адекватната форма на защита е провеждането на иск за собственост, а когато не може да се постигне мнозинство за разпределяне на ползването или е мнозинството е наложило ползване на общата вещ - защитата е по пътя на чл.32 ал.2 ЗС. Ако се възприеме тезата, че въпрос на лична преценка на всяка от заинтересованите страни е по какъв процесуален ред да търси съдебна защита на правата си, би се достигнало неприемливия от гледна точка на процесуална икономия резултат когато е налице спор за собствеността, да бъде проведен „пробен процес“ с предмет разпределяне правото на ползване преди истинския процес, в който окончателно ще се разреши спорът за собствеността. В случаите, при които страните не спорят за начина на осъществяване на общите права, а дали такива права изобщо съществуват, процесуалните усилия ще се съсредоточат изцяло върху разрешаване на спора за собственост като същевременно решението по този спор няма да формира сила на пресъдено нещо, а това ще открие възможност за неудовлетворената страна да предяви отново иск за собственост, а след приключването му при евентуално различно разрешаване на спора, ще се наложи и пререшаване на спора за ползването. Изложеното не означава, че съдът, сезиран с иск по чл.32 ал.2 ЗС няма правомощия да проверява правата на съсобствениците. За да провери допустимостта на иска съдът трябва да установи наличието на съсобственост, а за да определи начина на ползване на съсобствената вещ, трябва да установи и какви са правата на съсобствениците. Естествено е, че той не може да зачете права на страната, която се позовава на договор, който е нищожен и това се установява от проверката на акта от външна страна /например липсата на форма за действителност/. Когато обаче страните се легитимират с актове за собственост, но не ги зачитат и твърдят, че правата им са други, съдът не е длъжен да разглежда този спор, а следва да разпредели ползването като зачете титулите за собственост. Такъв е и случаят, когато се възразява, че съсобственост не съществува, защото имотът е придобит по давност, без до този момент да е налице позоваване на давността.

1. Надя Зяпкова
2. Бранислава Павлова
3. Маргарита Соколова
4. Любка Богданова
5. Веска Райчева
6. Златка Русева
7. Бонка Дечева

8. Светла Бояджиева
9. Жива Декова
10. Здравка Първанова
11. Теодора Гроздева
12. Илияна Папазова
13. Олга Керелска